

OPENBAAR

TER BESLISSING

Aan Minister IenW

Datum
10 september 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2024/247284

nota

Ondertekening gewijzigde toelichtende nota's
luchtvaartverdrag EU-ASEAN

Opgesteld door
Bestuurskern
T 070-4566419

Beslistermijn
20 september 2024

Bijlage(n)
3

Aanleiding

Op 17 oktober 2022 is het luchtvaartverdrag tussen de Europese Unie en haar lidstaten en de Associatie van Zuidoost-Aziatische staten (ASEAN)¹ ondertekend. Dit scheidt de juridische basis voor luchtdiensten tussen ASEAN en de EU-lidstaten. Na inwerkingtreding vervangt dit verdrag het bestaande luchtvaartverdrag tussen Nederland en de individuele ASEAN lidstaten.

Op 10 oktober 2023 heeft de MR ingestemd met toezending van het EU-ASEAN luchtvaartverdrag aan de Koning met het verzoek deze voor te leggen aan de Raad van State (RvS) voor advies. Hierop heeft de RvS geadviseerd om de toelichtende nota op enkele punten aan te passen. Er was eerder niet gesignaleerd dat er enkele *een ieder verbindende bepalingen* in het verdrag staan.

Het nieuwe EU-ASEAN verdrag bepaalt dat gunstigere bepalingen uit oude verdragen van toepassing blijven. Deze gunstigere bepalingen uit oude bilaterale verdragen zijn zodoende een ieder verbindende bepalingen die toegelicht moeten worden in de nota. Dit advies is in bijgaande toelichtende nota verwerkt.

De aangepaste toelichtende nota dient door u en de Minister van Buitenlandse Zaken ondertekend te worden waarna deze ter stilzwijgende goedkeuring aan de Staten-Generaal wordt voorgelegd.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd de toelichtende nota bij het EU-luchtvaartverdrag met ASEAN in tweevoud te ondertekenen.

Kernpunten

- Op 17 oktober 2022 vonden in Indonesië multilaterale onderhandelingen plaats tussen de Europese Unie en haar lidstaten en de Associatie van Zuidoost-Aziatische staten (ASEAN), die geresulteerd hebben in de totstandkoming van een nieuw luchtvaartverdrag waarbij aan luchtvaartmaatschappijen van de lidstaten en ASEAN toestemming wordt verleend om naar iedere plaats binnen ASEAN en de EU te opereren.

¹ Bestaande uit de landen: Brunei, Cambodja, Filipijnen, Indonesie, Laos, Maleisie, Myanmar, Singapore, Thailand en Vietnam

- De overeenkomst heeft met name tot doel voor eerlijke concurrentie te zorgen, de geleidelijke openstelling van de markt te faciliteren en de toegang tot routes en capaciteit tussen de lidstaten van de EU en lidstaten van ASEAN te verbeteren, hetgeen de consumenten en de economie ten goede komt.
- De Afdeling advisering van de Raad van State heeft opgemerkt dat de overeenkomst, in tegenstelling tot eerder gesteld in de toelichtende nota, wel degelijk een ieder verbindende bepalingen bevat.
- Dit is bij het opstellen van de initiële Toelichtende Nota in samenwerking met BZ niet opgevallen omdat de verwijzing naar gunstigere bepalingen in oude verdragen niet gesignaleerd was als een ieder verbindende bepaling. Vanwege het advies van de RvS ligt hier voor het vervolg focus op, waardoor oudere verdragen in de toekomst altijd geraadpleegd zullen worden bij de opstelling van een Toelichtende Nota.
- In dit geval gaat het om bepalingen waaraan luchtvaartmaatschappijen ten gevolge van het verdrag rechten aan kunnen ontleen. Om die reden heeft de Afdeling geadviseerd de toelichtende nota op bepaalde onderdelen aan te passen.
- Omdat in het nieuwe EU-ASEAN verdrag is bepaald dat gunstigere bepalingen uit oude bilaterale verdragen van toepassing blijven, zijn deze gunstigere bepalingen uit oude bilaterale verdragen opgesomd in de aangepaste toelichtende nota. Hierdoor is hoofdstuk 3 van de toelichtende nota uitgebreid met de opsomming van gunstigere bepalingen uit oude bilaterale verdragen.
- Met ondertekening van deze toelichtende nota wordt het advies van de Afdeling opgevolgd.

Datum

10 september 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/247284

Bijlage(n)

3

Aan

Minister IenW

Van

Toelichting

Uitgangspunt van het EU-brede luchtvaartverdrag met ASEAN is meer markttoegang voor luchtvaartmaatschappijen in zowel de EU als ASEAN landen, in ruil voor gelijke concurrentievoorwaarden en financiële transparantie. Het verdrag bevat o.a. bepalingen over marktopening, eerlijke concurrentie, financiële transparantie, consumentenbescherming en gelijke operationele voorwaarden. Bij de totstandkoming van het verdrag zijn naast de individuele lidstaten ook sectorpartijen betrokken, waaronder KLM en de Europese vertegenwoordigers van de vakbonden voor vliegend personeel.

Tussen de landengroepen is een liberaal regime afgesproken waarbij luchtvaartmaatschappijen van de ASEAN en de EU zoveel vluchten tussen de beide regio's mogen uitvoeren als ze maar willen. Daarbij hoort de kanttekening dat de mogelijkheid om onbeperkt te vliegen niet wil zeggen dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. Het aantal beschikbare slots op de luchthaven Schiphol is beperkt en binnen deze kaders reguleert de markt zichzelf.

Advies Raad van State

De Raad van State heeft geadviseerd om in de toelichtende nota aan te geven hoe bepalingen in deze overeenkomst zich verhouden tot bepalingen in eerdere luchtvaartverdragen, voor wat betreft een ieder verbindende bepalingen. Met ondertekening van deze toelichtende nota worden deze gunstigere bepalingen uit de oude verdragen in samenhang met het EU-ASEAN verdrag toegelicht. Dit is nodig omdat in deze oude verdragen rechtstreekse rechten aan luchtvaartmaatschappijen worden toegekend. Deze aanvullende toelichting is de

opvolging van het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State. In de oude toelichtende nota waren deze een ieder verbindende bepalingen niet gesignaleerd door een complexe verwijzing naar oudere verdragen. In de toekomst wordt deze verwijzing en de bijbehorende oudere verdragen vanwege het advies van de RvS nader bekeken bij het opstellen van de Toelichtende Nota.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	TN (in tweevoud)	
2	Nader Rapport BZ	
3	Advies RvS	

Datum

10 september 2024

Onze referentie

IENW/BSK-2024/247284

Bijlage(n)

3

Aan

Minister IenW

Van